

POSEBNA PASTORALNA TEOLOGIJA

PT =

oznanjevanje,

bogoslužje,

diakonija,

graditev občestva

Izrazi:

a. Hodegetika (hodos = pot)

- Jaz sem Pot, Resnica in Življenje (Jn 14, 6)
- Cerkveni očetje: »regimen animarum«

b. Paroikologija (oikos = hiša): veda o župniji

c. Komunitarna PT (communitas = skupnost)

- »Bog je hotel ljudi posvečevati in zveličati ne posamič...« (C 9)
- Jezus Petru zaupa skrb za ovce (Jn 21, 15-17)

d. Posebna PT

- dopolnitev osnovne ali fundamentalne
- specifična pastoralna vprašanja

ZGODOVINA ŽUPNIJE

- *Kristus ni ustanavljal župnije ali občestva*

I. ZAČETKI

1. Cerkev v svobodi

- škofova jurisdikcija
- provinca in metropolija
- mesto in škofija

2. Nastanek prvih župnij

- oratoria privata
- v različnih pokrajinah različno
- opustošenje mest

3. Urejanje cerkvenega življenja

- evharistija
- nedelje
- katehumenat
- javna pokora
- izbor škofa
- škof – prezbiterji – diakoni
- kultni prostor
- uprava premoženja
- misijonarjenje

II. UVELJAVLJANJE (5. – 7. stol.)

- meništvo (Benedikt: ora et labora)
- privatne cerkve

III. KAROLINŠKA DOBA (8. – 9. stol.)

- lastniški model župnije
- pravica prezentacije
- prve župnije na Slovenskem

IV. GREGORIJANSKA REFORMA (12. – 13. stol.)

- stičišče verskega in družbenega življenja
- Lateranski koncil (1214): disciplinirati redove
- župnijska kateheza
- potujoči pridigarji

V. TRIDENTINSKI KONCIL IN PO NJEM (16. – 17. stol.)

- vloga škofa
- dolžnost rezidence
- ustanavljanje semenišč
- določitev meja
- župnija in redovne skupnosti
- katekizmi
- ljudski misijoni

VI. JOŽEFINSKA DOBA (18. – 19. stol.)

- kot družbena ustanova
- verouk v šoli
- nove župnije

VII. POTREBA PO PRENOVI (20. stol.)

- sekularizacija
- demokratizacija
- cerkvene organizacije
- uveljavljanje laikov

PROBLEMI SODOBNE ŽUPNIJE

- iskanje teoloških temeljev
- neučinkovitost pastoralnega dela
- neustreznost oblik in institucij
- neprilagodljivost razmeram

1. i-mobilnost

- ohranjanje namesto prilagajanja
- ponavljanje, ponavljanje...

2. raz-kristjanjenje

- znanost
- umetnost
- kultura
- upad ljudskih pobožnosti

3. raz-cerkvenjenje

- upad identifikacije
- nepristna podoba Cerkve

4. de-politizacija kristjanov

- beg pred družbeno odgovornostjo
- intimizem

DANAŠNJE PASTORALNE TEŽAVE

Teritorialni princip

Organizacijska statičnost

Oznanjevalna neuspešnost

Neprivlačnost bogoslužja

Težavnost karitativnosti

Prizadeti odnosi

Anonimnost

Pomanjkanje eklezialnosti

Marginalne skupine

ISKANJE REŠITEV IZ TEŽAV

1. **Pravilno razumevanje teološke in družbene narave**
 - **božje ljudstvo**
 - **prvenstvo božje besede**
 - **svetost zakramentov**
 - **posvečeni služabniki**
 - **mnoštvo karizem**
 - **skrb za koinonijo**

2. **Občestvo verujočih v Kristusa**

3. **Občestvo navznoter: družina, sekundarna občestva**

4. **Občestvo navzven: dekanija, škofija**

5. **Temeljna naloga je »missio«**
 - **neokrnjen nauk**
 - **vsem ljudem**
 - **do konca časov**

6. **Zakovitost razvoja (dis ↔ kontinuiteta!)**

7. **Občestvena vzgoja (družina + ustanove)**

DANAŠNJA ŽUPNIJA

- velike spremembe od konca 18. stol.
- duhovnik ni več državni uradnik
- Zakonik cerkvenega prava iz leta 1917
 - o juridični vidik
 - o teritorij
 - o vsi tam živeči verniki
 - o lastna cerkev
 - o lastni župnik
 - o tudi personalne, narodnostne, obredne ž.

DRUGI VATIKANSKI KONCIL

- ❖ *pastoralni koncil*
- ❖ *ne govori sistematično o župniji*
- ❖ *vesoljna in krajevna Cerkev n ospredju*
- ❖ *ž. ni božjepravnega izvora*

1. KONCIL O ŽUPNIJI

- brez definicije o ž.
- razne oznake
- zlasti odnos do škofije in vesoljne Cerkve
 - a. Teološko
 - o občestvo vernikov (B 42)
 - o pod vodstvom župnika
 - o Cerkev v kraju
 - o inkarnacija Cerkve v svet
 - o Cerkev navzoča v vseh zakonitih krajevnih občestvih (C 26)
 - o analogija s škofijo (Š 11)

b. **Pravno**

- župnik kot škofov namestnik (B 42)
- župniki kot škofovi sodelavci (Š 30)
- »salus animarum« odločilen za ustanovitev (š 32)

c. **Eklezialno**

- liturgično življenje (B 42)
- župnija – zgled apostolata (LA 10)
- vključevanje otrok v dejavno članstvo (LA 30)

2. **POKONCILSKI DOKUMENTI**

a. **Direktorij o pastoralni službi škofov (1973)**

b. **ZCP (1983)**

- *kan. 515: Župnija je določena, trajno ustanovljena skupnost v delni Cerkvi, katere pastoralna skrb je pod oblastjo krajevnega škofa zaupana župniku kot njenemu lastnemu pastirju.*
- *župnija ni edina pot (osebno, družina, ustanove)*

c. **Christifideles laici (1988)**

- *sodelovanje laikov na različnih ravneh*
- *v raznih svetih*
- *evharistično občestvo*

3. TEOLOŠKE OZNAČBE ŽUPNIJE

- *pred koncilom malo: Pij XII., Rahner, Oražem*
- *božje ljudstvo, Kristusovo telo, zakrament odrešenja, družbena stvarnost*
- *Rahner: ponavzočenje, dogajanje, mikro-ecclesia, človeško delo*
- *Martini: superorganizem > dinamični + podrejeni + ponavljajoči organizem*
- *hkрати: princip avtonomnosti + edinosti*
- *skupnost občestev*

4. ZADNJI PAPEŽI

- *Janez XXIII. = vaški vodnjak*
- *Pavel VI. = prinašalka duhovnih dobrin*
- *Janez Pavel II. = prva eklezialna skupnost*

ŽUPNIJSKA ZAVEST

PRIPADNOST ŽUPNIJI DOSLEJ

- ❖ pripadnost upada in se spreminja
- ❖ danes drugačna kot nekdanj
- ❖ zgodovinske vezi
- ❖ cerkev kot skupni dom
- ❖ čustvena povezanost
- ❖ krajevna zgodovina
- ❖ na deželi bolj kot v mestu

SEDANJA ŽUPNIJSKA PRIPADNOST

- obrnjenost v svet in prihodnost
- migracija
- beg pred ujetostjo
- bogoslužje izgubilo privlačnost
- odsotnost v vzgoji

ŽUPNIJSKA PRIPADNOST V BODOČE

NAČELA:

- odvisnost od osebnega verskega prepričanja
- odvisnost od primerne ravnanja (Jk 2, 26)
- odvisnost od rasti (starostne, osebnostne, navzven)
- odvisnost od raznolikosti
- odvisnost od poznanja stanja
- odvisnost od družinske vzgoje

OBLIKE:

- vzgoja v detinstvu
- vključenost družine v župnijo
- prejemanje zakramentov
- prepričljiva kateheza in pridiga
- privlačno bogoslužje
- aktivna udeležba posameznikov (ŽPS, ŽK...)

NAPETOSTI:

- prisila k izbiri
- mestna ponudba
- živa župnija živi !
- aktivnost – a ne za vsako ceno !
- vzgoja k eklezialnosti
- odprtost v širino

- **božja beseda kot seme**
- **verske organizacije**

SUBJEKTI V PASTORALI

KDO SO

Nekdaj napetosti med kleriki in laiki

Vsi deležni trojne službe

Cerkev kot božje ljudstvo

Vsi obdarjeni s karizmami

Vsi poklicani k svetosti

Človek je »pot Cerkve«

V pomoč so institucije

SLUŽBENO DUHOVNIŠTVO

Po milanskem ediktu prioriteta klerikov

Apostolska in poapostolska doba – razvoj

Upad misijonskega zagona

Gregorjanska doba v znamenju centralizacije

Tridentinum veliko o duhovništvu

Po francoski revoluciji vidne spremembe

Poseben status v 19. stoletju

V 20. stol. spremembe že pred koncilom

Iskanje nove podobe

Enovitost duhovnega in pastoralnega dela

Duhovnik kot voditelj

Potreba po sodelovanju

Izmed ljudi in za ljudi (Hebr 5,1)

PASTORALNA EKIPA

Danes le malokje več duhovnikov

Pastoralna ekipa = duhovnik(i) + laiki

Vzor je Sv. Trojica

Konkretizacija v prvi Cerкви

Izkustvo Cerкve po Vaticanumu

Rast možna le v komunikaciji

Uspeh le v sodelovanju

Pomembna je struktura in organiziranost ekipe

Način dela narekuje vsebina

Potrebno se je vzgajati za skupno delo

ŽUPNIK

Po duhovnikih vera gor...

Škofu obljubi pokorščino

S pastoralnim delom tudi lastna izpopolnitev

Pomen izobraževanja

Odnosi z drugimi so »lakmusov papir«

Biti pastir

Biti anima(tor)

Poznati svoje

Biti dosegljiv

Stalnost

Prihod in dohod

Skupina duhovnikov

Župnije brez duhovnika

PASTORALNI SODELAVCI

- ❖ **so-delovati = so-odgovarjati**
- ❖ **načelo rasti**
- ❖ **občestvena vzgoja ob osebnostni**
- ❖ **subsidiarnost**
- ❖ **celovitost**
- ❖ **človeški faktor**

KLERIKI

kaplan(i)

diakon(i)

LAIKI

KDO SO LAIKI

»ura laikov« (Truhlar)

skupno duhovništvo

poklicanost k popolnosti

poslanstvo evangelizacije

razmerje do klerikov

krstno dostojanstvo

temeljna enakost

različnost karizem

v Cerкви in v svetu

ne le mašilo

vsi »zidamo«

pomoč za rast

apostolat

izobraževanje

sorazmerno sposobnostim

ustrezno vrednotenje

SODELAVCI PRI OZNANJEVANJU

katehisti(nje)

animatorji

starši

predavatelji

BOGOSLUŽNI SODELAVCI

ministrant(ke)

bral-ci/ke Božje besede

razlagalci

delilci obhajila

organist in/ali zborovodja

pevski zbor

cerkovnik

ključarji

krasilke

SODELAVCI PRI VODENJU

ŽPS

VODENJE OBČESTVA

- *C in LA – kako to uresničevati?*
- *ponekod pomanjkanje duhovnikov*
- *kako izvajati duhovniško službo?*

1. Vodenje

a. Vodenje je služenje

b. Biblični vzori

- Pastir (Ez 34, 2-6)
- Strežnik (Lk 22, 24-27)
- Umivanje nog (Jn 13)
- Služabnik /suženj/ (Flp 2, 6-8)

c. Življenjskost neke organizacije

- vizija
- skupnost
- program
- administracija

d. Predpostavljeni ali voditelj

- dejansko vodenje
- voditelj po službi

e. **Beg pred vodstveno odgovornostjo**

2. **Vodenje in vizija**

a. **Izjasnjevanje vizij**

- Kaj je Božja volja?
- Preteklost
- Okoliščine
- Inkulturacija evangelija

b. **Osnove vizij**

- Iskanje v svoji notranjosti
- Pripovedovanje drugim
- Primerjava z bibličnimi izrazi
- Skupno branje svetopisemskih odlomkov

c. **Pozornost na stranske cilje**

- faktor stabilnosti
- faktor pozitivne napetosti

3. **Usposobljenost za uresničevanje vizij**

- a. **Mistagoška kompetentnost**
- b. **Solastništvo**
 - o **identifikacija**
 - o **participacija**
- c. **Stili vodenja**
 - **avtoritativni**
 - **participativni**
 - **kooperativni**
- d. **Subsidiarnost**

4. **Uresničevanje**

- a. **Načrtovanje in odločanje**
- b. **Sodelovanje in komuniciranje**

5. **Samo-vodenje vodečega**

- a. **Obdelava vodstvenih izkušenj**
- b. **Poraba časa**
- c. **(Samo)zaupanje**
- d. **voditelj**
- e. **menager**

6. **Župnije brez župnika**

- a. **En župnik – več župnij**
- b. **Odgovorne osebe**
- c. **Izziv za duhovne poklice**